

Pla Estratègic de l'Alimentació a Catalunya 2021-2026

Estat de l'art de l'alimentació a
Catalunya: **Diagnosi tècnica**

Eix de Formació i Treball

El present document té com a objectiu facilitar el treball d'elaboració del Pla Estratègic de l'Alimentació a Catalunya 2020-2025, identificant l'estat de l'art general de les dimensions directa i indirectament vinculades a la configuració del model alimentari del país. No té caràcter jurídic ni exposa la posició del Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació.

Índex

01. Introducció

- 1.1. Enfocament metodològic
- 1.2. Contextualització dels eixos
- 1.3. Estructura del document de diagnosi per eix de treball
- 1.4. Consideracions metodològiques

02. Diagnosi de l'eix de Formació i Treball

- 2.1. Conceptualització de l'eix de treball
- 2.2. Estat de l'art
- 2.3. Percepcions i valoracions qualitatives
- 2.4. Anàlisi de les Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats

03. Bibliografia de referència

1

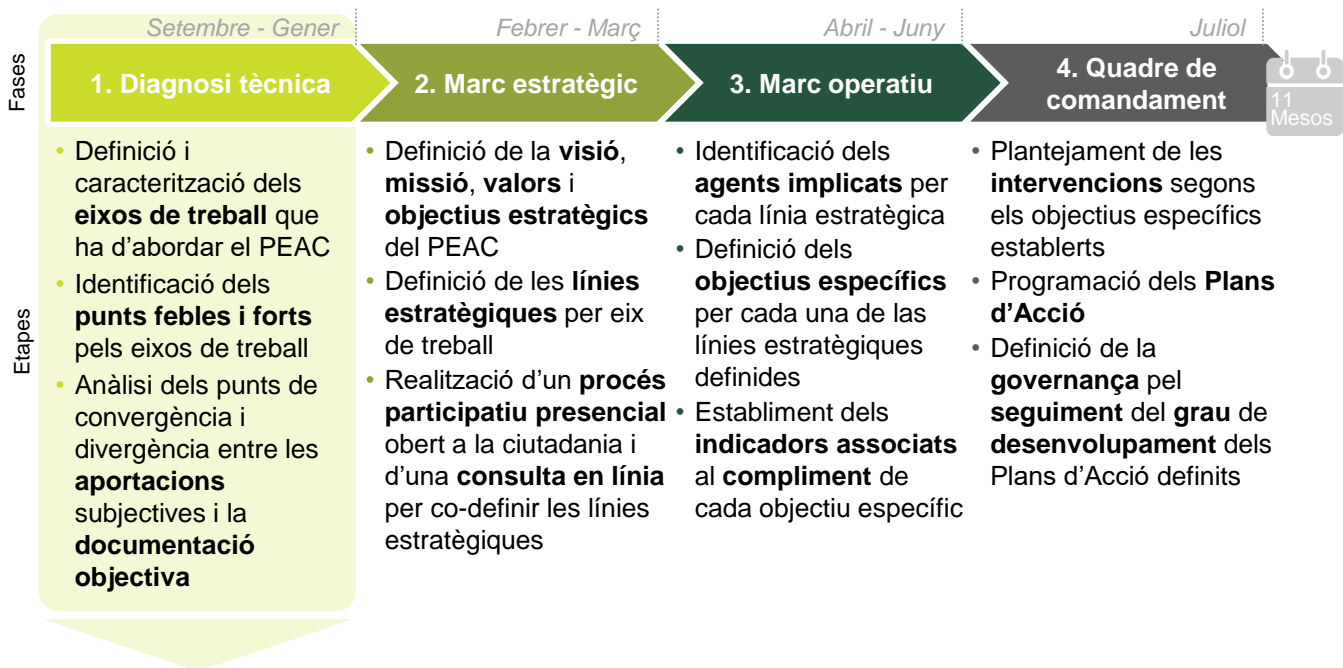
Introducció

- 1.1 **Enfocament metodològic**
- 1.2 **Contextualització dels eixos de treball**
- 1.3 **Estructura del document de diagnosi per eix de treball**
- 1.4 **Consideracions metodològiques**

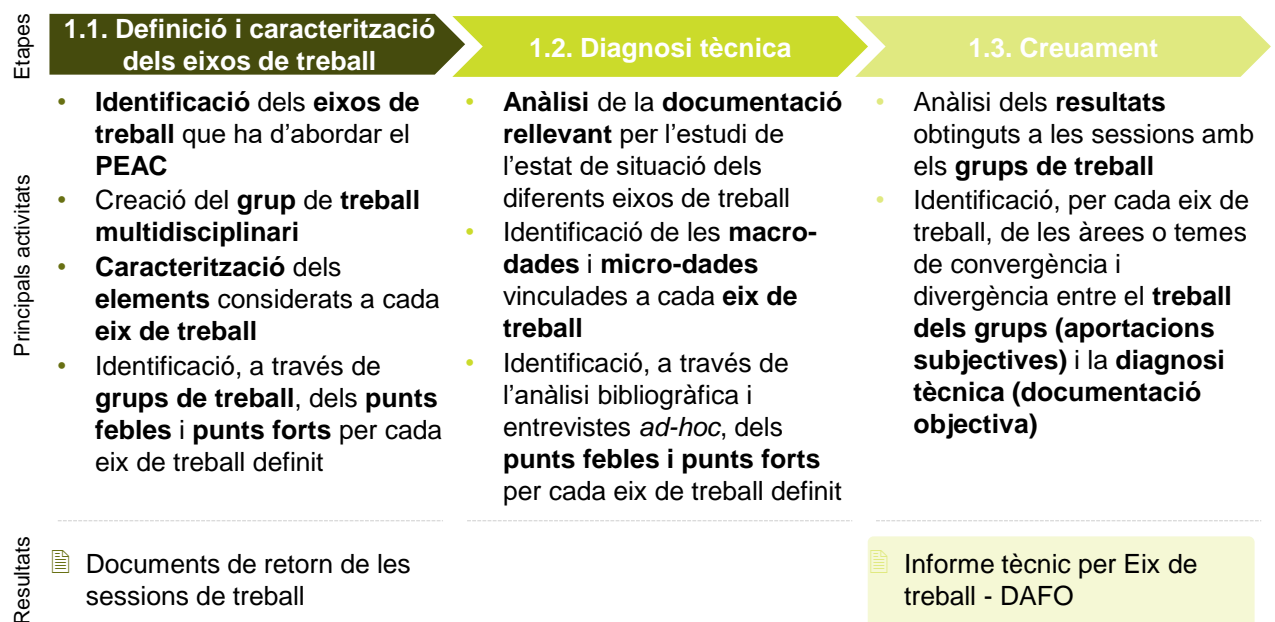
Enfocament metodològic

Per tal d'**elaborar** un **Pla Estratègic de l'Alimentació a Catalunya** alineat amb la **realitat** del **sector**, és necessari realitzar prèviament un **estudi** en **profunditat** del seu **estat de situació**. En aquest sentit, a continuació s'**identifiquen** les **etapes** i les **activitats** desenvolupades durant la primera fase en el marc del plantejament metodològic global del projecte:

Enfocament metodològic global del PEAC

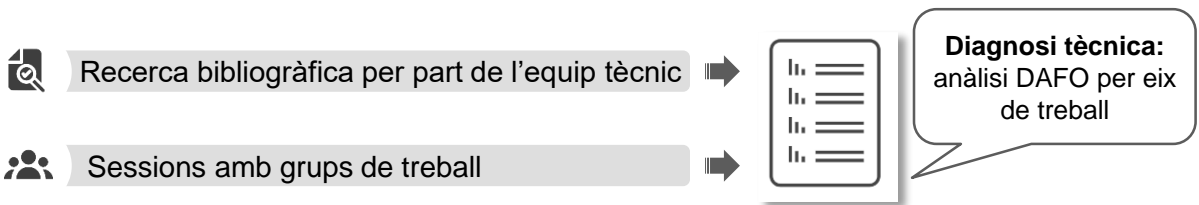
Enfocament metodològic PEAC - Fase 1: Diagnosi tècnica

— Present document —

L'**anàlisi** de la **situació actual** de l'**alimentació** ha de realitzar-se des de **totes** les **dimensions** directa i indirectament vinculades a la configuració del model alimentari de Catalunya. Per aquest motiu, la **diagnosi** és el resultat de considerar una **aproximació subjectiva** (**diagnosi participativa**, mitjançant sessions amb grups de treball), i **objectiva** (**diagnosi tècnica**, a través de l'estudi bibliogràfic), identificant l'**estat de l'art** com a **resultat** de l'**encaix** entre aquestes dues perspectives.

Inputs per la construcció de la Diagnosi tècnica

Els grups de treball estan conformats pels membres de les quatre **comissions** del **Consell Català de l'Alimentació** (CCA), així com alguns **perfils de referència** per garantir la major **representació** dels diferents agents que componen la cadena de valor alimentària. Cadascun d'aquests grups ha treballat uns eixos concrets (veure més detall dels eixos a la pàgina següent) en funció de la temàtica d'aquests i del perfil dels membres:

	Grup de treball 1	Grup de treball 2	Grup de treball 3	Grup de treball 4
Composició	<ul style="list-style-type: none"> • Membres de la Comissió de la Cadena Agroalimentària • Experts 	<ul style="list-style-type: none"> • Membres de la Comissió de Competitivitat i Internacionalit. Alimentàries • Experts 	<ul style="list-style-type: none"> • Membres de la Comissió de Gastronomia i Territori • Experts 	<ul style="list-style-type: none"> • Membres de la Comissió de Malbaratament i Sostenibilitat • Experts
Eixos de treball	<ul style="list-style-type: none"> ○ Seguretat alimentària ○ Salut i nutrició - Grup ad hoc 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sostenibilitat econòmica ○ R+D+i 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Territori, gastronomia i cultura ○ Comunicació i sensibilització 	<ul style="list-style-type: none"> ○ Sostenibilitat ambiental ○ Formació, treball i sostenibilitat social

Per garantir la **visió transversal**, s'ha habilitat un **grup multidisciplinari** dins del model de governança del projecte compost per membres de les comissions del CCA i perfils experts. Aquest grup s'activarà al llarg de totes les fases del projecte per garantir la consecució dels objectius establerts i validar els resultats obtinguts.

Contextualització dels eixos de treball

A continuació es mostra el conjunt d'**eixos** formulats com a **marc de treball** per articular la **diagnosi tècnica** del PEAC, entre els quals es troba l'eix de **Formació i Treball**, objecte del present document.

Eixos estratègics: Dimensions clau per configurar el model alimentari de futur de Catalunya

Sostenibilitat Econòmica	Elements clau de la sostenibilitat econòmica i model productiu de cada fase de la cadena
Sostenibilitat Ambiental	Ús de recursos naturals , gestió de residus i elements clau de la sostenibilitat ambiental de cada fase de la cadena
Sostenibilitat Social	Garantia de l' accés a una alimentació digna per part de tota la ciutadania i instrumentalització de l'alimentació com a eina d' inclusió social
Formació i Treball	Formació i capacitació requerida, generació de llocs de treball i condicions laborals de cada fase de la cadena
Salut i Nutrició	Impacte de l'alimentació en la salut i estat nutricional de tots els agents involucrats en les diferents fases de la cadena
Seguretat i Qualitat Alimentària	Accés a una alimentació suficient, innòcua, nutritiva i de qualitat d'acord amb les necessitats i preferències alimentàries per a una vida activa i saludable
Territori, Gastronomia i Cultura	Contribució de les diferents fases de la cadena a la diversitat i l'equilibri del territori català , i construcció d'una identitat cultural al voltant de l'alimentació i de la gastronomia

Eixos instrumentals: Elements que es configuren com **palanques de canvi transversals**

Comunicació i Sensibilització	Estratègies de difusió , transmissió d' informació i coneixement a cada fase de la cadena
R+D+i	Ús i capitalització de la innovació , la recerca i la investigació en relació amb les diferents fases de la cadena

Adicionalment, l'anàlisi s'ha realitzat tractant cadascun d'aquests **eixos en profunditat**, identificant els grans **temes** i **sub-temes** que s'hi relacionen i estructurant-los a partir de cada una de les **fases** de la **cadena de valor alimentària**.

Estructura del document de diagnosi per eix de treball

Com s'ha mencionat anteriorment, el present **document** recull els **resultats** obtinguts a través de l'anàlisi realitzada en relació amb l'eix de **Formació i Treball**. En termes d'estructura, la **diagnosi inclou**:

Conceptualització de l'eix de treball

Definició de l'eix de treball en qüestió, especificant les seves principals dimensions i característiques

Estat de l'art

Anàlisi documental de les principals volumetries i altres dades quantitatives rellevants, així com de les possibles tendències al voltant de l'eix de treball

Percepcions i valoracions qualitatives

Recull de les opinions i aportacions obtingudes a través de la sessió de treball realitzada durant la fase de diagnosi tècnica

Anàlisi de les Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats (DAFO)

Identificació dels punts febles (debilitats i amenaces) i els punts forts (fortaleses i oportunitats) relacionats amb l'eix de treball

Detall de l'anàlisi DAFO

Objectius principals

- **Identificar** els **punts febles** i els **punts forts**, tant des d'una **perspectiva interna** (*Debilitats i Fortaleses*), com **externa** (*Amenaces i Oportunitats*), per a tots els àmbits i sub-àmbits de l'eix de treball

Il·lustratiu

	Fortaleses	Debilitats
Interna	<ul style="list-style-type: none">• Competitivitat del sistema R+D+i sector agroalimentari• Elevada capacitat de qualitat en el sector agroalimentari• Presència de qualitat diferenciada• Alta qualificació dels professionals de l'ecosistema de R+D+i agroalimentari	<ul style="list-style-type: none">• Reducció gradual de moltes empreses que impedeix la inversió en R+D+i• Baix nivell de col·laboració entre empreses i agències del desenvolupament• Excessiu cost laboracional productives, comercial i de R+D+i en les empreses• Reducció nombre de sistemes de gestió de la innovació en les empreses
Externa	<ul style="list-style-type: none">• Situació socioeconòmica actual• Finançament de projectes de recerca a nivell internacional• Internacionalització de les empreses agroalimentàries catalanes• Major competitivitat i ús de les tecnologies en el sector agroalimentari	<ul style="list-style-type: none">• Increment de la competència a nivell empresarial com d'alguns del sistema R+D+i a nivell internacional• Canvis en el consum• Pressió sobre els preus dels productes agroalimentaris• Deslocalització de la producció

Matriu DAFO

Descripció

- **Detecció** dels **punts febles** i **punts forts** de l'eix de treball definit a través de, tant l'**anàlisi bibliogràfica** realitzada, com dels **resultats** de la **sessió de treball** en grups
- **Identificació** de les **àrees** o **temes** de **convergència** i **divergència** entre l'**anàlisi documental** (informació objectiva) i el **treball dels grups** (aportacions subjectives)
- **Consolidació de la informació** i **definició** de les **debilitats**, **fortaleses**, **amenaces** i **oportunitats** associades a l'eix, classificant-les d'acord amb cadascuna de les fases de la cadena de valor alimentària
- **Construcció** de la **matriu DAFO** per l'eix de treball

Consideracions metodològiques

L'objectiu de la diagnosi és presentar, d'una manera **operativa** i **clara**, l'**estat de situació** per cada eix de treball i **caracteritzar** les **dimensions** i **dinàmiques** dels principals **elements** que el configuren. En aquest sentit, és pertinent explicar les consideracions metodològiques de partida a partir de les quals s'ha realitzat aquest exercici materialitzat en el present document:

Consideracions metodològiques

Marc de referència: Objectius de Desenvolupament Sostenible (ODS)

Els **17 Objectius de Desenvolupament Sostenible** establerts per Nacions Unides per assolir l'any 2030 són el **pla mestre** a nivell **mundial** per aconseguir un **futur sostenible**

A **nivell català**, la seva implementació s'ha instrumentalitzat a través del **Pla nacional per a l'Agenda 2030**, instrument dinàmic que ha de vetllar per l'assoliment dels ODS mitjançant les polítiques públiques impulsades per la Generalitat de Catalunya, i garantir la coherència de totes les accions adoptades.

Il·lustratiu

La **política alimentària** esdevé un **àmbit estratègic** a l'hora de contribuir als principals **ODS**, i és precisament aquest enfocament la base de referència per a elaborar la **diagnosi** del PEAC i, sobretot, el que s'utilitzarà de cara a la formulació de les **línies** i **iniciatives** que se'n derivin

Premisses per a la construcció de la diagnosi de cada eix de treball

S'ha considerat gran part de la **producció científica, divulgativa i informativa** realitzada al voltant dels eixos de treball per tal de tenir un **fonament teòric** i unes **dades de referència sòlides** (veure apartat 03 per consultar la bibliografia de referència contemplada);

Amb aquest **marc referencial** i, per tal d'elaborar un **document complet** però, alhora, **àgil** i **entenedor**, s'ha realitzat una **selecció** d'aquelles **variables** més **rellevants** per caracteritzar les principals dimensions de cada eix;

Així doncs, la **diagnosi** aspira a contenir una **visió àmplia, fonamentada i representativa** de les **dinàmiques** i **condicions més significatives** que descriuen el **context actual** per a cada eix de treball.

2

Diagnosi de l'eix de Formació i Treball

2.1 Conceptualització de l'eix de treball

2.2 Estat de l'art

Formació

Treball

2.3 Percepcions i valoracions

2.4 Anàlisi de les Debilitats, Amenaces, Fortaleses i Oportunitats (DAFO)

Conceptualització de l'eix de treball

L'educació i la formació són processos a través dels quals les societats transmeten els coneixements, actituds, valors, habilitats, competències i comportaments acumulats generació rere generació ¹

El treball es el conjunt d'activitats humanes que permeten produir béns o serveis en una economia, satisfer les necessitats d'una comunitat o proveir els medis de subsistència necessaris per als individus ²

Dins de l'eix de **Formació i Treball**, l'àmbit de l'**educació formal i la formació** és essencial per a la **transmissió de coneixements entorn a l'alimentació** i la **capacitació de professionals del sector alimentari**. L'altre àmbit que forma part d'aquest eix és el del **treball**, activitat que significa **el principal mitjà de desenvolupament personal i professional** de la societat i en el desenvolupament de la qual el sector alimentari català té un **paper rellevant**.

Principals dimensions

 Formació: la dimensió de la formació contempla els diversos espais formatius existents a Catalunya. En primer lloc, l'**educació obligatòria** que és **aquella que es realitza durant la infància i la joventut** i que inclou l'educació infantil de primer i segon cicle, l'educació primària i l'educació secundària obligatòria. En segon lloc, la **formació professional** (cicles de grau mig i superior) que **capacita per a l'exercici qualificat de diverses professions**. En tercer lloc, s'han tingut en compte els **programes de qualificació professional inicial (PQPI)** que es dirigeixen a **joves d'entre 16 i 21 anys que han deixat l'educació secundària obligatòria** i no participen en cap altra acció formativa. En quart lloc, trobem la **formació universitària** (graus, màsters i doctorats) que consta **d'estudis oficials d'educació superior que comprenen ensenyaments especialitzats i que habiliten per a l'exercici d'activitats professionals**. En cinquè lloc, la **formació professional contínua** que es realitza principalment en l'àmbit de l'empresa i permet **millorar la capacitat d'adaptació, la competitivitat i actualitzar coneixements**. En aquest sentit, es tenen en compte tant els espais de **formació bonificada** com **altres espais formatius públics o privats**, fent èmfasi en **aquells especialitzats en l'alimentació**.

 Treball: la majoria de persones treballadores a Catalunya ho són per compte aliena, és a dir, **persones que presten els seus serveis a una altra persona, empresa o institució** a canvi d'un **salari o una retribució**. Addicionalment, les persones treballadores per compte propi o autònomes són aquelles que realitzen una activitat econòmica o professional de forma **habitual, personal i directa, a títol lucratiu i fora de l'àmbit d'organització i direcció** d'una altra persona. Per tal de realitzar la diagnosi sobre el treball al sector alimentari, es consideren elements clau tals com el **volum de persones treballadores** al sector, les **dinàmiques d'aquest mercat de treball**, les **condicions laborals** (salari, temporalitat, tipus de contractació, etc.) o l'**equilibri de gènere en l'àmbit laboral**.

¹ IUCN / ² OIT

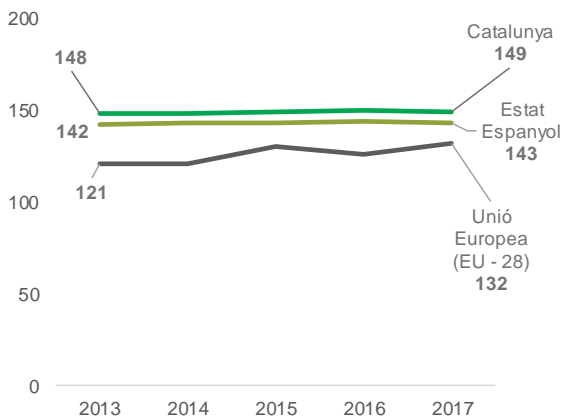
Estat de l'art

Formació

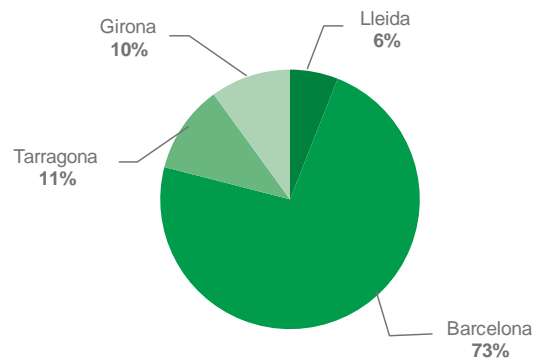
El nombre d'alumnes d'educació infantil i educació obligatòria a **Catalunya** és de **1.088.863 persones** i el volum per cada 1.000 habitants s'ha mantingut estable des de l'any 2013 i segueix estant **per sobre la mitjana estatal i europea**. El **73 %** de l'alumnat d'aquesta etapa educativa a **Catalunya** es concentra a la província de **Barcelona**.

Figura 1: Educació infantil i educació obligatòria

Evolució del nombre d'alumnes d'educació infantil i educació obligatòria a Europa, a l'Estat Espanyol i a Catalunya (alumnes per cada 1.000 habitants)

Nombre d'alumnes d'educació infantil i educació obligatòria a Catalunya segons províncies (2017)

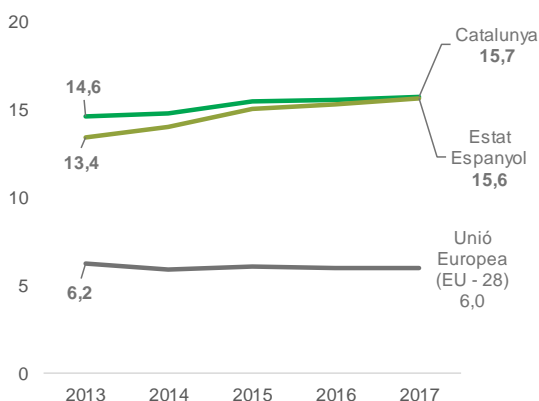

Font: (3) EUROSTAT, 2019 / (4) Ministerio de Educación y Formación Profesional, 2019 / (5) IDESCAT, 2019

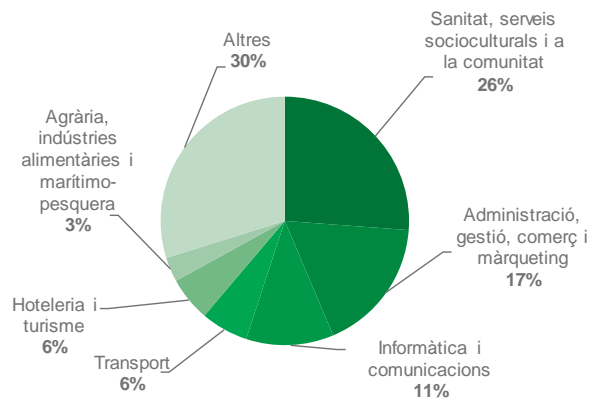
En l'àmbit de la **Formació Professional**, el volum d'alumnes a **Catalunya** és de **122.811 persones** i la mitjana d'alumnes per cada 1.000 habitants a l'Estat de Catalunya ha tingut una **tendència creixent** des de l'any 2013 i és **molt superior a l'europea i lleugerament superior a l'estatal**. El **3 %** de l'alumnat de **Formació Professional** es forma en famílies agràries, d'indústries alimentàries i marítimopesqueres i el **sector alimentari** també és **present** a famílies com l'administració, gestió, comerç i màrqueting, el transport o l'hostaleria i turisme.

Figura 2: Formació professional

Evolució del nombre d'alumnes de formació professional a Europa, a l'Estat Espanyol i a Catalunya (alumnes per cada 1.000 habitants)

Nombre d'alumnes de formació professional a Catalunya segons famílies (2018)

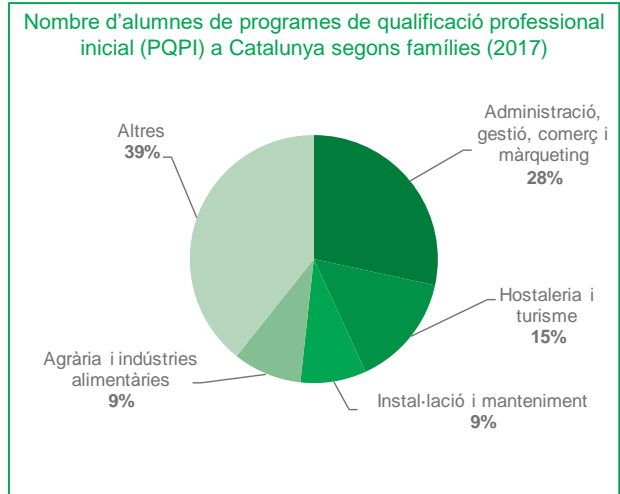
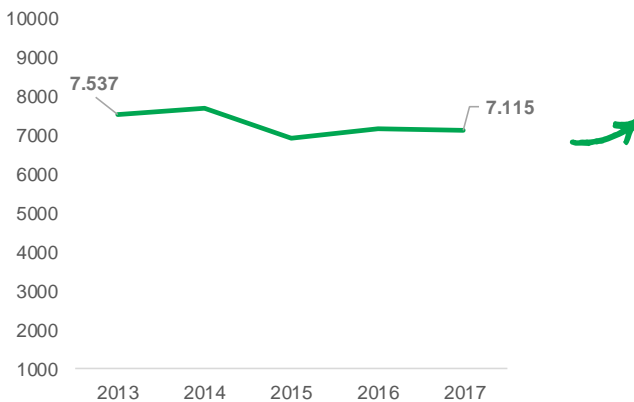
Font: (3) EUROSTAT, 2019 / (4) Ministerio de Educación y Formación Profesional, 2019 / (6) Generalitat de Catalunya, 2019

El volum d'alumnes de Programes de qualificació professional inicial (PQPI) a Catalunya ha seguit una tendència lleugerament decreixent entre els anys 2013 i 2017, situant-se en 7.115 persones. En aquesta formació, el 9 % d'alumnes opten per famílies d'agricultura i indústries alimentàries i el sector alimentari també apareix en la resta de famílies.

Figura 3: Programes de qualificació professional inicial

Nombre d'alumnes de programes de qualificació professional inicial a Catalunya (2019)

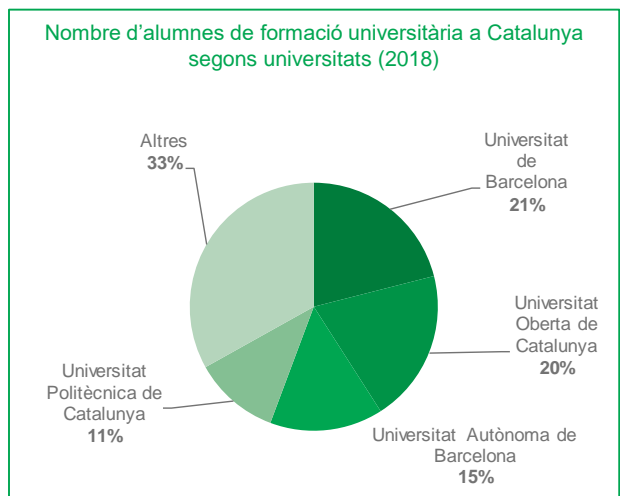
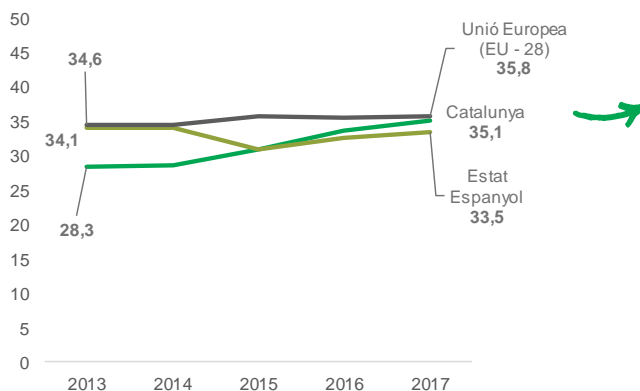

Font: (5) IDESCAT, 2019 / (6) Generalitat de Catalunya, 2019

D'altra banda, a Catalunya hi ha 268.972 alumnes d'universitats (graus, màsters i doctorats) i l'alumnat per cada 1.000 habitants s'ha incrementat en els darrers anys, aconseguint superar la mitjana estatal i situant-se molt a prop de l'europea. Addicionalment, 7 universitats públiques catalanes (la Universitat de Barcelona, la Universitat Autònoma de Barcelona, la Universitat de Girona, la Universitat de Lleida, la Universitat Rovira i Virgili, la Universitat de Vic i la Universitat Politècnica de Catalunya) i algunes universitats privades (com per exemple l'Institut Químic de Sarrià) disposen d'un campus o de disciplines especialitzades en alimentació.

Figura 4: Formació universitària

Evolució del nombre d'alumnes de formació universitària a Europa, a l'Estat Espanyol i a Catalunya (alumnes per cada 1.000 habitants)

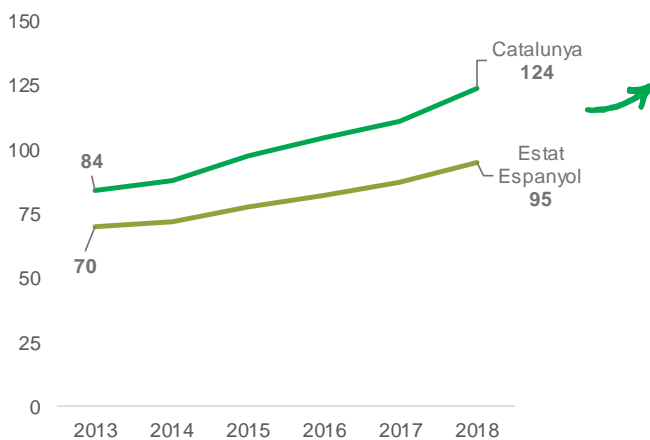

Font: (3) EUROSTAT, 2019 / (4) Ministerio de Educación y Formación Profesional, 2019 / (5) IDESCAT, 2019

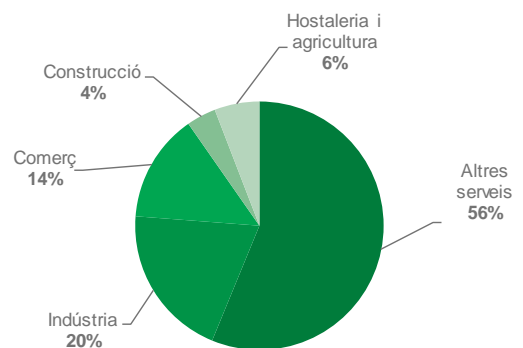
En el darrer àmbit formatiu, la **formació professional contínua**, el nombre de **participants** a les **accions formatives** de **Fundae** (Fundación Estatal para la Formación en el Empleo) a **Catalunya** és de **926.931 persones** i el volum per cada **1.000 habitants** ha tingut un **creixement substancial** des del 2013 i 2018, situant-se **per sobre de la mitjana estatal**. El **6 % de l'alumnat** s'ha format en famílies d'**hostaleria i agricultura** i el **sector alimentari** és present també en les famílies d'**indústria, comerç i altres serveis**.

Figura 5: Formació professional contínua

Evolució del nombre de participants a les accions formatives de Fundae (Fundación Estatal para la Formación en el Empleo) a l'Estat Espanyol i a Catalunya (participants per cada 1.000 habitants)

Nombre de participants a les accions formatives de Fundae (Fundación Estatal para la Formación en el Empleo) a Catalunya segons famílies (2018)

Nombre d'institucions de formació professional contínua a Catalunya amb un alt grau d'especialització en el sector alimentari (2019)

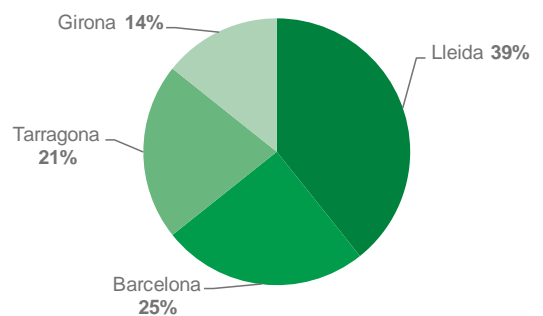

Més de 10 institucions formatives especialitzades en el sector alimentari, entre les quals destaquen:

Escoles agràries, amb un total de 14 centres

Institut de Recerca i Tecnologia Alimentàries (IRTA), amb un total de 14 centres

Nombre d'escoles agràries i centres de Institut de Recerca i Tecnologia Alimentàries (IRTA) segons províncies (2018)

Fonts: (7) Fundación Estatal para la Formación en el Empleo, 2018 / (8) IRTA, 2018 / (9) DARP, 2018

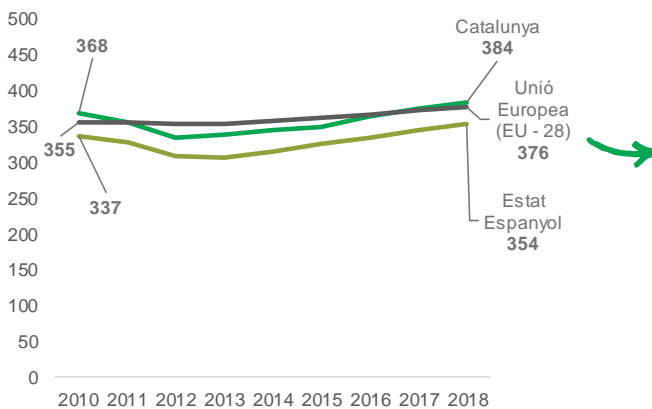
De forma complementària, **Catalunya** compta amb **més de 10 institucions formatives especialitzades** en el **sector alimentari**, destacant pel seu volum les **14 Escoles agràries** i els **14 centres de l'Institut de Recerca i Tecnologia Alimentàries (IRTA)**. Aquests centres especialitzats estan més **equilibrats** entre **territoris** que els centres no especialitzats (el 39 % dels centres es troben a la província de Lleida, el 25 % a Barcelona, el 21 % a Tarragona i el 14 % a Girona), responent així a la diversitat territorial del sector.

Treball

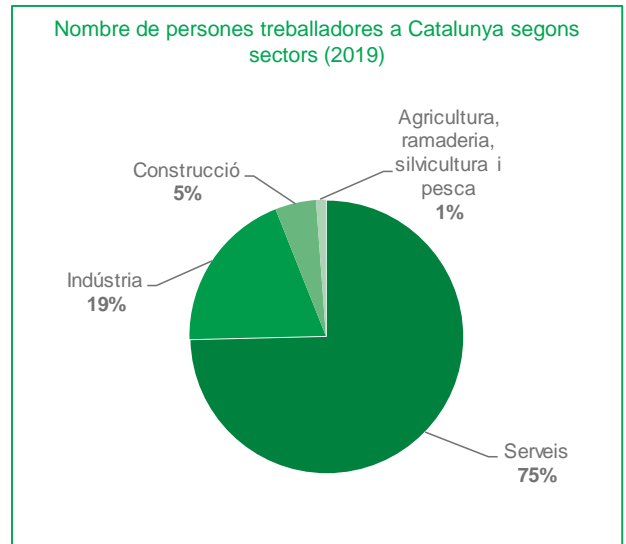
A **Catalunya** hi ha **2.954.800 persones treballadores per compte aliè** i el volum per cada **1.000 habitants** ha seguit una **tendència decreixent**, situant-se a nivells que es troben entre la **mitjana europea** i la **mitjana estatal**. Un **1 %** d'aquestes persones es pot atribuir directament a la **fase de producció del sector alimentari**, mentre que la resta de fases s'inclouen al sector serveis (el principal ocupador amb un **75 %** sobre el total de persones treballadores) i al de la indústria (representant un **19 %** sobre el total).

Figura 7: Persones treballadores per compte aliè

Evolució del nombre de persones treballadores per compte aliè a Europa, a l'Estat Espanyol i a Catalunya (persones treballadores per cada 1.000 habitants)

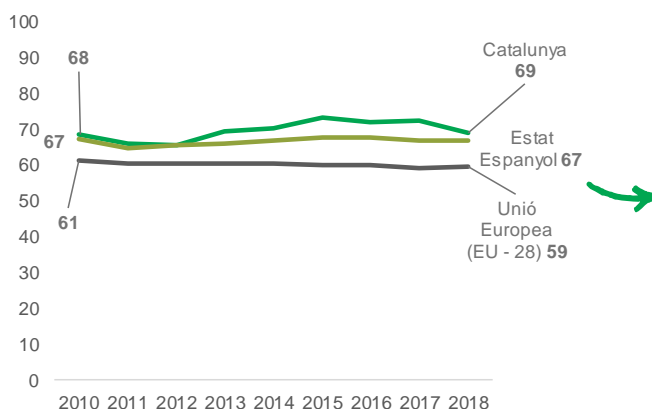
Font: (10) EUROSTAT, 2019 / (11) INE, 2019

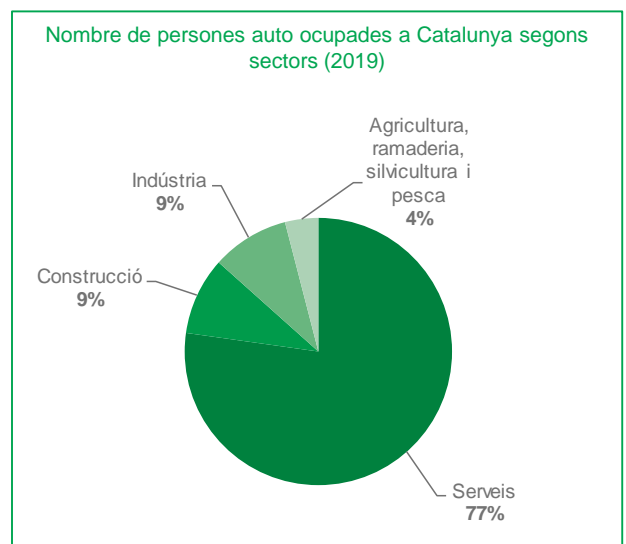
Amb un total de **507.100 persones auto ocupades**, **Catalunya** té uns **nivells d'auto ocupació superiors** a la **mitjana estatal** i **europea**. Un **4 %** d'aquestes persones es pot atribuir directament a la **fase de producció del sector alimentari** (agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca) i, alhora, el sector és present en l'àmbit dels serveis i de la indústria.

Figura 8: Persones auto ocupades

Evolució del nombre de persones auto ocupades a Europa, a l'Estat Espanyol i a Catalunya (persones auto ocupades per cada 1.000 habitants)

Font: (10) EUROSTAT, 2019 / (11) INE, 2019

Percepcions i valoracions qualitatives

Adicionalment a l'anàlisi documental i, per tal de disposar d'una **diagnosi completa** que inclogui totes les perspectives d'estudi, s'han recollit les **percepcions i valoracions** realitzades pels **participants del grup de treball** que va abordar l'eix de **Formació i Treball**. Així doncs, a continuació es presenta la consolidació dels principals resultats obtinguts, classificats segons les fases de la cadena de valor alimentària:

Fortaleses

Oportunitats de millora

No exhaustiu

FORMACIÓ

- **Elevat grau d'especialització** de la formació i d'alguns dels centres formatius
- Existència de **centres de referència repartits per tot el territori**
- Existència d'una **oferta de Formació Professional molt orientada a la inserció laboral**
- Increment de la **formació contínua**
- Oportunitat de generar **nous continguts i itineraris vinculats a la lluita contra el malbaratament alimentari**
- Oportunitat **d'aprofitar tot el coneixement i l'experiència acumulada** per part de les persones productores
- Oportunitat **d'incrementar el prestigi de la formació** del sector alimentari gràcies al **reconeixement i al ressò de la cuina catalana arreu del món**

TREBALL

- **Rellevant pes econòmic** i capacitat per aprofitar oportunitats que generin llocs de treball
- Mercat de treball amb una **forta vertebració al territori**
- **Estabilitat i capacitat** de resistir als **cicles econòmics**
- Existència de **llocs de treball qualificats a les diferents fases de la cadena**
- Tendència creixent de **l'auto-ocupació**
- Dinàmica positiva en favor de **l'equilibri de gènere** en aquest àmbit
- **Dinamisme i motivació de les persones emprenedores** al sector

Fortaleses

Oportunitats de millora

No exhaustiu

FORMACIÓ

- Nivell de formació mig del sector alimentari **inferior al d'altres sectors d'activitat** a Catalunya
- Manca de **prestigi de les professions i les formacions** vinculades al sector
- Dificultat de **captació i retenció de talent**
- Manca de **visió de sostenibilitat ambiental i social** de la formació
- Escassetat de **continguts d'emprenedoria i de gestió** que facilitin el dia a dia del sector, especialment a la fase de producció (per exemple, constitució d'empresa, gestió patrimonial, eines digitals, etc.)
- Manca de **coordinació entre l'àmbit de la teoria i el de la pràctica** per tal de garantir la **transferència i aplicabilitat del coneixement**
- Necessitat de **millora de les infraestructures d'internet** per garantir que els territoris menys poblats poden accedir als recursos formatius existents
- Manca **d'aprofitament de noves metodologies** formatives més **pràctiques i vivencials**
- Oportunitat de **difusió de les eines de finançament** disponibles per a la **formació continuada**
- Oportunitat de **promoció de la Formació Professional Dual**
- Oportunitat de **promoció de les associacions de consumidors/es i les cooperatives agràries i de consum** com a espais formatius
- Necessitat **d'apoderament de les persones consumidores** mitjançant **formació adreçada específicament a aquest col·lectiu**
- Oportunitat de **foment de l'escola com a espai formatiu clau**, tant a nivell curricular com a nivell dels menjadors i el horts a les escoles

TREBALL

- Dependència de **mà d'obra molt temporal i poc qualificada** en alguns dels sub-sectors
- **Dificultat per a la professionalització** causada, entre d'altres, per l'estacionalitat
- **Forquilla salarial massa ampla** que genera una qualitat de l'ocupació molt desigual
- Necessitat de **redefinir i simplificar els convenis laborals**
- Manca de **valoració de certs oficis** que són clau per al desenvolupament del sector
- **Desequilibri de gènere** tant en els nivells poc especialitzats com en els directius
- Manca de **col·laboració entre els diferents agents** per tal d'arribar a consensos en termes de negociació col·lectiva
- Risc **d'alt grau d'automatització** de determinades ocupacions
- Manca de **perfils mitjans i alts que puguin optar al relleu generacional**

Anàlisi DAFO

Finalment, com a resultat del **creuament** entre les **dades objectives** obtingudes a través de l'**anàlisi documental**, i les **aportacions subjectives** dels **participants** del corresponent **grup de treball**, s'ha **definit l'estat de situació global** de l'**alimentació** en relació amb l'eix de **Formació i Treball**, a través de la construcció d'un **DAFO**.

En aquest sentit, a continuació es presenta la **consolidació** dels **principals resultats** obtinguts, els quals es descriuen de forma detallada en les pàgines següents.

Anàlisi interna

DEBILITATS

- Nivell formatiu mig inferior al d'altres sectors
- Manca de vinculació entre l'àmbit formatiu i el teixit productiu
- Insuficiència d'eines per a la formació a les escoles
- Dificultat d'accés a la formació a distància a les zones rurals
- Retribucions mitjanes inferiors al nivell mig de Catalunya i forquilla salarial molt àmplia
- Alt índex de contractació temporal
- Existència de contractació irregular
- Elevada rotació de persones
- Desequilibri de gènere

Anàlisi externa

AMENACES

- Manca de prestigi social del sector productiu que dificulta el relleu generacional
- Percepció de les ocupacions en els canals de consum (principalment en gran distribució i en canal HORECA) com a feines passatgeres
- Mala utilització de fórmules empresarials que generen major flexibilitat i impliquen una pèrdua de drets laborals
- Risc d'automatització dels llocs de treball del sector

FORTALESES

- Existència i dispersió dels centres de formació especialitzats en el sector
- Formació Professional consolidada i que facilita l'entrada al mercat laboral
- Increment en l'oferta i utilització de la formació contínua al sector
- Gran volum de llocs de treball generats
- Àmplia diversitat de llocs de treball generats tant a nivell de perfils com territorial
- Capacitat per generar llocs de treball amb independència dels cicles econòmics

OPORTUNITATS

- Aprofitament del reconeixement internacional de la gastronomia i/o les universitats per a posicionar la formació
- Expansió de la Formació Professional Dual
- Formació amb capacitat per incorporar les noves tendències en diferents àmbits
- Transmissió de coneixements en emprenedoria i gestió empresarial
- Major aprofitament dels fons de formació contínua
- Creació de formacions per a persones consumidores
- Aprofitament dels espais de les escoles
- Re definició i millora dels convenis laborals
- Tendència creixent de l'emprenedoria

Entrant en detall en cada quadrant del DAFO, les principals **debilitats** identificades són:

D E B I L I T A T S (I/II)

FORMACIÓ

- **Nivell formatiu mig inferior al d'altres sectors d'activitat:** el 27,1% de les persones treballadores en agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca a l'Estat Espanyol tenen una formació de, com a mínim, l'Educació Secundària Obligatòria, un percentatge inferior a la mitja de l'Estat que se situa en un 66,9%. En el sector de industrial (en el qual s'inclou la indústria alimentària) el percentatge és d'un 58,02%, mentre que en el transport, comercialització i hostaleria (en el qual també hi participa el sector alimentari) d'un 55,3% (INE, 2018)¹², indicadors que segueixen sent inferiors a la mitja estatal.
- **Manca de vinculació entre l'àmbit formatiu i el teixit productiu, especialment en la formació a universitats:** una gran part de les formacions que s'imparteixen a les universitats catalanes tenen una base eminentment teòrica i es percep certa desvinculació amb l'àmbit de la pràctica, fet que es trasllada també al sector alimentari.
- **Insuficiència d'eines perquè les escoles d'educació primària i secundària transmetin formació específica en alimentació:** tot i l'existència d'iniciatives de promoció dels coneixements en alimentació a les escoles i instituts catalans, s'identifica una manca d'eines per incorporar aquests coneixements ja sigui de forma específica o transversal.
- **Dificultat d'accés a la formació a distància a les zones rurals degut a la manca d'infraestructures de telecomunicacions:** el 12% de els llars catalanes no disposen d'accés internet, un percentatge inferior a la mitjana estatal (14%) però lleugerament superior a la europea (11%), (IDESCAT, 2019)¹³. Aquestes llars no tenen cobertes les seves necessitats formatives ja que solen estar situades a zones rurals i compten amb la formació a distància com a principal recurs formatiu degut a la llunyania dels nuclis urbans.

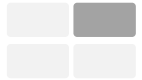

DEBILITATS (II/II)

TREBALL

- **Retribucions mitjanes inferiors al nivell mig de Catalunya i forquilla salarial molt àmplia:** sense tenir en compte l'àmbit de les ocupacions elementals (peons, ajudants i assistents de tots els sectors d'activitat), el sector de la restauració, personals i venedors i el de l'agricultura, ramaderia, silvicultura i pesca són els sectors que presenten salaris mitjans inferiors a l'Estat amb una mitja de, respectivament, 16.622,5€ i 19.783,93€ anuals. Tot i que la mitjana d'aquests sectors a Catalunya és un 5,9% superior (en línia amb la superioritat de sous a nivell general), aquests sectors segueixen sent els de menor retribució mitjana sense tenir en compte les ocupacions elementals (IDESCAT, 2019)¹⁴. Addicionalment, des del sector alimentari es percep una àmplia diferència entre els sous superiors i els inferiors dintre de cada organització (concepte conegut com forquilla salarial).
- **Alt índex de contractació temporal:** el 22,7% de les persones ocupades a Catalunya tenen un contracte temporal, un percentatge inferior a la mitjana estatal del 26,6% (IDESCAT, 2019)¹⁴. Tot i no disposar de dades específiques del sector alimentari, s'identifica una alta temporalitat degut a l'estacionalitat dels productes i serveis oferts, fet que disminueix la qualitat de l'ocupació generada al sector.
- **Existència de contractació irregular:** durant el primer semestre de l'any 2018, la Generalitat de Catalunya va identificar 105 contractes fraudulents al sector alimentari català (principalment a la indústria càrnia), un volum substancialment superior als 35 casos identificats l'any 2017 (Catà, 2018)¹⁵.
- **Elevada rotació de persones que dificulta la retenció de coneixement:** l'índex de rotació a Catalunya se situa en 2,53 contractes de mitjana per persona l'any 2017, una dada que, tot i ser inferior a la mitjana estatal de 2,88 contractes, ha seguit una tendència creixent des de l'any 2014. Sectorialment, els serveis mostren l'índex de rotació més elevat amb 2,68 contractes de mitjana l'any, una dada molt superior a la de la indústria o l'agricultura, amb mitjanes de 1,33 i 1,50 contractes anuals respectivament (Observatori del Treball, 2019)¹⁶.
- **Desequilibri de gènere especialment a la fase de producció:** només el 24% de les persones treballadores del sector agrícola a l'Estat són dones i aquest percentatge s'ha reduït lleugerament en la darrera dècada. El percentatge a Catalunya és encara inferior (19% sobre el total) i la tendència no mostra un clar creixement (DARP, 2016)¹⁷.

Pel que fa als elements externs que condicionen negativament, les principals **amenaces** són:

A M E N A C E S

FORMACIÓ

- **Manca de prestigi social del sector productiu que dificulta el relleu generacional:** diversos agents vinculats al sector identifiquen la necessitat d'aportar prestigi social al sector primari (Europa Press, 2019)¹⁸. Addicionalment, el rejuveniment de l'activitat agrícola s'ha convertit en un dels principals objectius de la política agrària europea i estatal, tot afavorint la creació d'iniciatives com l'Erasmus agrari (MITECO, 2017)¹⁹.

TREBALL

- **Percepció de les ocupacions en els canals de consum (principalment en gran distribució i en canal HORECA) com a feines passatgeres:** algunes de les persones propietàries de negocis d'hostaleria són conscients del baix reconeixement de la professió de cambrer o cambrera, amb una percepció social menystinguda i molt lluny de la figura de la persona cuinera. Degut a diversos motius, les persones que ocupen aquesta professió solen tenir una manca de motivació i aptituds i ja que solen considerar aquesta feina com a residual i a ser realitzada quan no es disposa d'altres alternatives (Eshbi, 2018)²⁰. Aquest fet dificulta la captació i retenció de talent en aquest tipus de professions.
- **Mala utilització de fórmules empresarials que generen major flexibilitat i impliquen una pèrdua de drets laborals:** el 30% de les persones que van esdevenir autònomes a Catalunya l'any 2016 eren treballadores d'una sola empresa i prestaven serveis com si fossin assalariats per compte aliè, pel què podrien ser considerades falsos autònoms (UGT, 2016)²¹. Addicionalment, en només dos anys van aflorar un total de 7.623 falsos autònoms (un 1,4% sobre el total d'autònoms) al sector alimentari català (principalment a la indústria càrnia), els quals es concentraven en un total de 110 empreses (Ubieto, 2019)²².
- **Risc d'automatització dels llocs de treball del sector:** el 21,7% dels llocs de treball de l'Estat estan en risc d'automatització i un altre 30,2% pot patir una profunda transformació provocada per la revolució tecnològica (Observatori Empresarial contra la Pobresa, 2019)²³. A Catalunya, la quarta ocupació amb major probabilitat d'automatització (un 98%) és la dels operadors de màquines d'emalatge, embotellament i etiquetatge, els tècnics agropecuaris tenen una probabilitat del 97%, els peons agrícoles d'hortes, hivernacles, planters i jardins es poden veure afectats en un 95% i en altres peons agrícoles, en peons ramaders, agropecuaris i forestals i de la caça la probabilitat és del 87% (Hernández et al., 2018)²⁴.

Per la seva banda, les **fortaleses** detectades es detallen a continuació:

F O R T A L E S E S (I/II)

FORMACIÓ

- **Existència i dispersió dels centres de formació especialitzats en el sector:** a Catalunya existeixen centres especialitzats en formació i investigació en l'alimentació tals com l'Escola de pastors, l'Escola de capacitació nàuticopesquera, l'Institut Català de la Vinya i el Vi (INCAVI), el Consorci Centre de Ciència i Tecnologia Forestal de Catalunya, el Centre de Formació d'Estudis Agrorurals, l'Escola Superior de Agricultura de Barcelona (ESAB), els 14 centres de l'Institut de Recerca i Tecnologia Alimentàries (IRTA) o les 14 Escoles agràries. Aquestes 2 darreres institucions, a més, tenen un alt grau de dispersió pel territori, afavorint la formació específica a totes les vegueries.
- **Formació Professional consolidada i que facilita l'entrada al mercat laboral:** el rati d'inserció de l'alumnat de Formació Professional a Catalunya és del 55,02% i el rati de les 10 famílies que tenen una relació directa o indirecta amb el sector alimentari (tals com agrària, comerç i marketing, hoteleria i turisme, energia i aigua, indústries alimentàries, marítimopesquera, química, sanitat, seguretat i medi ambient i transport i manteniment de vehicles) està alineat amb la mitja, destacant positivament la química amb 64,91%, la marítimopesquera amb un 64,71% i la d'hoteleria i turisme amb un 61,31% (Generalitat de Catalunya, 2019)²⁵.
- **Increment en l'oferta i utilització de la formació contínua al sector:** el nombre de persones treballadores que van participar a accions formatives de Fundae (Fundación Estatal para la Formación en el Empleo) es va incrementar en un 10% l'any 2018 respecte l'anterior i els territoris que més formació van realitzar van ser Madrid, Catalunya, Navarra, Aragó i el País Basc. Les famílies d'hostaleria i turisme (amb un 5,95% de participants sobre el total de famílies) i d'indústria alimentària (representant un 2,62%) estan entre les 10 famílies amb major nombre de participants (FUNDAE, 2019)²⁶.

F O R T A L E S E S (III/II)

TREBALL

- **Gran volum de llocs de treball generats:** el 14,1% de les persones treballadores a l'Estat (2.605.024 persones) formen part del sector alimentari (MAPA, 2018)²⁷ i la indústria agroalimentària és el motor del teixit industrial de Catalunya i la principal creadora de llocs de treball amb 88.032 persones empleades l'any 2017, un 3,4% sobre el total de persones treballadores al territori (ACCIÓ et al, 2020)²⁸.
- **Àmplia diversitat de llocs de treball:** el sector alimentari genera llocs de treball de perfils i condicions molt diverses, el que permet que persones amb experiències, coneixements i perspectives diferents hi formin part. Per exemple, l'ocupació de peó agropecuari és la número 13 en el rànquing de millors ocupacions en termes de contractació, qualitat i demanda i la de pescador/a fluvial ocupa el 18è lloc, mentre que els treballadors d'apicultura i sericicultura estan a la franja més baixa del rànquing amb la posició 474 sobre un total de 480 (Observatori del Treball, 2019)²⁹. Addicionalment, gràcies a la dispersió territorial del sector alimentari, els llocs de treball generats són també diversos a nivell territorial.
- **Capacitat per generar llocs de treball amb independència dels cicles econòmics:** la indústria agroalimentària catalana ha mostrat una considerable capacitat per afrontar la conjuntura adversa derivada de la crisi internacional, moderant el seu creixement als cicles expansius i moderant també les caigudes en els períodes recessius en relació amb el conjunt estatal. Així, durant la situació més recent de crisi econòmica, les vendes de la indústria agroalimentària catalana van augmentar i va ser el territori de l'Estat on aquest increment va ser superior (Segarra, 2018)³⁰.

En darrer lloc, les **oportunitats** observades són les que es presenten en aquesta pàgina:

O P O R T U N I T A T S (I/III)

FORMACIÓ

- **Aprofitament del posicionament internacional de la gastronomia catalana per a posicionar la formació en el sector com una referència internacional:** Catalunya és el territori de l'Estat amb més estrelles Michelin (amb més de 50 restaurants que acumulen més de 60 estrelles) i, alhora, representa el principal destí de turisme gastronòmic a nivell estatal (KPMG, 2019)³¹. Aquest renom genera una oportunitat per posicionar Catalunya com un referent en formació a nivell alimentari.
- **Aprofitament del posicionament internacional de les universitats catalanes per a posicionar la formació en el sector com una referència internacional:**
 - Tres universitats catalanes se situen entre les 100 millors universitats menors de 50 anys a nivell mundial segons el rànquing Times Higher Education (Generalitat de Catalunya, 2016)³².
 - Cinc universitats públiques catalanes es troben entre les 10 millors de l'Estat segons el U ranking de Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP, 2019)³³.
 - La Universitat de Barcelona és l'única universitat de l'Estat que es posiciona entre les 150 i 200 millors a nivell mundial segons el Rànquing Acadèmic de les Universitats del Món conegut com ARWU (ARWU, 2019)³⁴.
 - Tal i com succeeix amb la gastronomia, l'àmbit formatiu de l'alimentació a Catalunya té l'oportunitat d'aprofitar aquest posicionament.
- **Expansió de la Formació Professional Dual:** la Formació Professional Dual presenta un rati d'inserció laboral del 70% (respecte el 51,1% de la general) i genera retribucions mitjanes més elevades que la Formació Professional tradicional. Aquest tipus de formació està més estès en les formacions vinculades als serveis (per exemple, el 26,1% dels cicles d'hostaleria es realitzen sota aquest tipus de formació) que en el sector primari, on només el 12,9% dels cicles són de Formació Professional Dual (CTESC, 2017)³⁵. Aquest fet genera una oportunitat d'estendre la Formació Professional Dual a tots els cicles relacionats amb el sector alimentari per millorar encara més l'èxit de la Formació Professional.
- **Els coneixements acumulats per les persones productores del sector alimentari genera l'oportunitat d'incorporar una vessant pràctica a les formacions actuals i/o crear noves formacions eminentment pràctiques:** l'experiència en la realització d'activitats agrícoles, ramaderes i pesqueres genera coneixements amplis i profunds que, gràcies a les noves metodologies i eines formatives, poden esdevenir un recurs clau en la formació del sector.
- **Capacitat per incorporar les noves tendències en diferents àmbits, ja sigui incorporant-les a les formacions actuals o creant noves formacions especialitzades:** el teixit formatiu català té capacitat per adaptar-se a les noves tendències i incorporar àmbits que són cada vegada més rellevants per al sector i la societat, tals com el malbaratament alimentari, la mesura d'impacte, l'economia circular, la transformació social o la seguretat alimentària.

O P O R T U N I T A T S (II/III)

FORMACIÓ

- **Transmissió de coneixements en emprenedoria i gestió empresarial que afavoreixi la viabilitat econòmica de les empreses del sector:** s'identifica l'oportunitat de promoure la formació en els àmbits de l'emprenedoria i la gestió empresarial de forma transversal a tot el sector alimentari per tal de millorar la viabilitat econòmica del mateix.
- **Major aprofitament dels fons de formació contínua existents per tal de millorar el nivell formatiu mig:** únicament el 34% de les persones treballadores de l'Estat que són potencials beneficiàries de les formacions de Fundae (Fundación Estatal para la Formación en el Empleo) van participar en alguna acció formativa l'any 2018 (FUNDAE, 2019)²⁶. Tot i que l'ús d'aquesta formació a Catalunya és lleugerament superior a la mitjana estatal (un 38% de les persones potencials beneficiàries hi participen) i la presència actual del sector alimentari en aquestes accions formatives, existeix un potencial per donar-los a conèixer, aprofitar-los i seguir professionalitzant el sector.
- **Creació de formacions per a persones consumidores que complementi l'increment del seu poder d'influència:** la tendència creixent de l'auto-organització i poder d'influència de les persones consumidores genera l'oportunitat de crear formacions que facilitin el coneixement rigorós per part d'aquest públic, ja sigui aprofitant els espais existents o creant-ne de nous.
- **Aprofitament dels diferents espais de les escoles (aules, menjadors, horts, etc.) per formar a infants i joves en alimentació:** essent l'etapa escolar un element clau per a la conformació de la personalitat, els valors i els hàbits d'un gran volum de persones a la societat catalana, s'identifica l'oportunitat d'aprofitar els espais que brinden les escoles per promoure la transmissió de coneixements en alimentació.

O P O R T U N I T A T S (III/III)

TREBALL

- **Re definició i millora dels convenis laborals:** actualment a Catalunya existeixen un total de més de 330 convenis col·lectius laborals dels diferents àmbits de treball dins del sector alimentari (Generalitat de Catalunya)³⁶. Des del sector es percep una manca d'actualització (per exemple, diversos d'aquests convenis es van acordar entre els anys 2005 i el 2010) i, alhora, hi ha algun convenis que són vigents fins a finals de 2019 i 2020 (Generalitat de Catalunya)³⁶, pel què existeix l'oportunitat de re definir i millorar-los per tal d'afavorir les condicions laborals de les persones treballadores.
- **Tendència creixent de l'emprenedoria:** la taxa d'activitat emprenedora a Catalunya (nombre de persones adultes relacionades amb activitats d'emprenedoria respecte el total) continua creixent i se situa en el 8,1%, per sobre de la taxa estatal (6,4%) i de l'europea (8%). A nivell territorial, la taxa més elevada és la de la província de Barcelona (8,6%), seguida per la de la de Lleida (8%), Girona (6,6%) i, finalment, Tarragona amb un 6,2% (Burgos, 2019)³⁷. Així, s'identifica l'oportunitat de promoure que el sector alimentari sigui partícip d'aquesta tendència i, alhora, de facilitar que els territoris amb una taxa inferior disposin de més eines per seguir emprenent.

3

Bibliografia de referència

A continuació es presenten els principals **documents consultats** per tal de realitzar la diagnosi de l'eix de *Formació i Treball*.

(1) International Union for Conservation of Nature (IUCN). (n.d.). IUCN Definitions.

https://www.iucn.org/sites/dev/files/iucn-glossary-of-definitions_march2018_en.pdf

(2) Levaggi, V. (2004). ¿Qué es el trabajo decente? Organización Internacional de Trabajo (OIT)

https://www.ilo.org/americas/sala-de-prensa/WCMS_LIM_653_SP/lang--es/index.htm

(3) Eurostat. (2019). Education and Training.

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/education-and-training/data/database>

(4) Ministerio de Educación y Formación Profesional. (2019). Estadísticas de la Educación.

<https://www.educacionyfp.gob.es/servicios-al-ciudadano/estadisticas.html>

(5) Institut d'Estadística de Catalunya. (2019). Educació.

<https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=3>

(6) Generalitat de Catalunya. (2019). Estadística de l'ensenyament.

<http://ensenyament.gencat.cat/ca/departament/estadistiques/estadistiques-ensenyament/>

(7) Fundación Estatal para la Formación en el Empleo (FUNDAE). (2019). Datos, Publicaciones y Evaluaciones.

<https://www.fundae.es/publicaciones>

(8) Institut de Recerca i Tecnologia Agroalimentàries (IRTA). (2018). Els centres IRTA.

<http://www.irta.cat/ca/irta/els-centres-irta/>

(9) Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP). (2018). Escoles agràries. Generalitat de Catalunya

<http://agricultura.gencat.cat/ca/ambits/formacio-innovacio/escoles-agraries/>

(10) Eurostat. (2019). Employment and unemployment (LFS).

<https://ec.europa.eu/eurostat/web/lfs/data/database>

(11) Instituto Nacional de Estadística. (2019). Mercado Laboral - Actividad, ocupación y paro.

https://www.ine.es/dyngs/INEbase/categoria.htm?c=Estadistica_P&cid=1254735976595

- (12) Instituto Nacional de Estadística. (2018). Sociedad - Educación Formal.**
<https://www.ine.es/jaxi/Datos.htm?path=/t13/p459/a2016/p03/l0/&file=03011.px>
- (13) Institut d'Estadística de Catalunya. (2019). Llars amb accés a Internet.**
<https://www.idescat.cat/indicadors/?id=ue&n=10144>
- (14) Institut d'Estadística de Catalunya. (2019). Treball.**
<https://www.idescat.cat/pub/?id=aec&n=7>
- (15) Catà, J. (2018). Trabajo cerca a las falsas cooperativas del sector cárnico. El PAÍS.**
https://elpais.com/ccaa/2018/08/27/catalunya/1535392816_119637.html
- (16) Observatori del Treball i Model Productiu. (2019). Rotació laboral a Catalunya Any 2018. Generalitat de Catalunya.**
http://observatoritreball.gencat.cat/web/.content/generic/documentos/treball/estudis/rotacio_laboral/arxius/informe_rotacio_laboral_2018.pdf
- (17) Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació (DARP). (2016). Programa de dones del món rural i marítim de Catalunya 2016-2020. Generalitat de Catalunya.**
<http://agricultura.gencat.cat/web/.content/01-departament/politiques-dones/enllacos-documentos/fitxers-binaris/Programa-de-dones-2016-2020.pdf>
- (18) EUROPA PRESS. (2019). Planas centra el “gran problema” del sector primario en el relevo generacional unido al regadío y la digitalización.**
<https://www.europapress.es/economia/noticia-planas-centra-gran-problema-sector-primario-relevo-generacional-unido-regadio-digitalizacion-20190219140854.html>
- (19) Ministerio de Transición Ecológica (MITECO). (2017). Nace el “Erasmus Agrario” para impulsar el relevo generacional en el campo. ElEconomista.es.**
<https://www.miteco.gob.es/es/ceneam/carpeta-informativa-del-ceneam/novedades/erasmus-agrario.aspx>
<https://www.eleconomista.es/empresas-finanzas/agro/noticias/8616402/09/17/Nace-el-Erasmus-Agrario-para-impulsar-el-relevo-generacional-en-el-campo.html>
- (20) Escuela Superior de Hostelería de Bilbao (Eshbi). (2018). La falta de personal cualificado, la mayor preocupación de los hosteleros. ProfesionalHORECA.**
<https://www.profesionalhoreca.com/2018/08/05/la-falta-de-personal-cualificado-la-mayor-preocupacion-de-los-hosteleros>

(21) Unió General de Treballadors de Catalunya (UGT). (2016). Ombres de la recuperació de l'ocupació i la contractació a Catalunya.

http://www.ugt.cat/download/mon_del_treball/ocupacio_i_contractacio/ombresdelarecuperacio.pdf

(22) Ubieto, G. (2019). Inspección de Trabajo multa con 8,1 millones de euros a 110 empresas cárnicas en Catalunya. El Periódico.

<https://www.elperiodico.com/es/economia/20190930/inspeccion-de-trabajo-multa-empresas-industria-carnica-falsos-autonomos-7658799>

(23) Observatorio Empresarial contra la Pobreza. (2019). Trabajo y Digitalización.

<https://www.empresascontralapobreza.org/blog/trabajo-y-digitalizacion/>

(24) Hernández Gascón, J. M., Fontrodona Francolí, J., Morron Salmeron, A., Castany Teixidor, L., Clavijo Losada, M., & Tascón Alonso, B. (2018). L'impacte laboral de la Indústria 4.0 a Catalunya. Generalitat de Catalunya.

https://www.accio.gencat.cat/web/.content/bancconeixement/documents/altres_publicacions/03_papers_observatori_industria_40.pdf

(25) Generalitat de Catalunya - Direcció General de Formació Professional Inicial i Ensenyaments de Règim Especial. (2018). Inserció Laboral dels Ensenyaments Professionals 2018.

http://consellfp.gencat.cat/web/.content/home/consellcataladfp/00_documents/estudis/2019/insercio-laboral-2018.pdf

(26) Fundación Estatal para la Formación en el Empleo (FUNDAE). (2019). Memoria de Actividades 2018.

http://memoria2018.fundae.es/wp-content/uploads/2019/10/FUNDAE-memoria-2018_web-1.pdf

(27) Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentación. (2018). Contribució del Sistema Agroalimentario a la Economía Española. Actualización datos 2016.

https://www.mapa.gob.es/es/ministerio/servicios/analisis-y-prospectiva/vabdelsae2016_tcm30-482367.pdf

(28) ACCIÓ, Generalitat de Catalunya, PRODECA. (2020). EL SECTOR AGROALIMENTARI A CATALUNYA. Generalitat de Catalunya.

http://www.accio.gencat.cat/web/.content/bancconeixement/documents/altres_publicacions/mapping-sector-agroalimentari-catalunya.pdf

(29) Observatori del Treball i Model Productiu. (2019). Ordenació de les ocupacions per índexs sintètics - Catalunya.

<http://treballperocupacions.observatoritreball.gencat.cat/treballperocupacions/web/ordenacio-de-les-ocupacions>

(30) Segarra Blasco, A., & Costas, A. (2018). LA INDÚSTRIA AGROALIMENTÀRIA CATALANA: UNA PERSPECTIVA EMPRESARIAL. FUNDACIÓ CATALUNYA EUROPA.

https://ruralcat.gencat.cat/documents/20181/62946/La+indústria+agroalimentària+catalana_+una+perspectiva+empresarial+%28Agustí+Segarra+Blasco%29.pdf/3b20c6e9-c776-4d10-96d2-d3b3a486f08b

(31) KPMG. (2019). La gastronomía en la economía española. Impacto económico de los sectores asociados.

<https://assets.kpmg/content/dam/kpmg/es/pdf/2019/01/gastronomia-en-economia-espanola.pdf>

(32) Generalitat de Catalunya. (2016). Qualitat i equitat: Posicionament de les universitats catalanes en els rànquings internacionals.

<http://universitatsirecerca.gencat.cat/ca/detalls/noticia/Qualitat-i-equitat-Posicionament-de-les-universitats-catalanes-en-els-ranquings-internacionals>

(33) Associació Catalana d'Universitats Públiques (ACUP). (2019). Cinc universitats públiques catalanes entre les deu primeres millors universitats de l'Estat.

<http://www.acup.cat/ca/noticia/cinc-universitats-publicues-catalanes-entre-les-deu-primeres-millors-universitats-de-lestat>

(34) Academic Ranking of World Universities (ARWU). (2019). Academic Ranking of World Universities 2019.

<http://www.shanghairanking.com/arwu2019.html>

(35) Consell de Treball Econòmic i Social de Catalunya (CTESC). (2017). La formació professional dual en el sistema educatiu català. Generalitat de Catalunya.

http://ctesc.gencat.cat/doc/doc_26730145_1.pdf

(36) Generalitat de Catalunya. (n.d.). Convenis Col·lectius.

https://treball.gencat.cat/ca/consell_relacions_laborals/convenis_colectius/

(37) Burgos, S. (2019). La taxa d'activitat emprenedora continua creixent a Catalunya i se situa en el 8,13%. Diputació de Barcelona.

<https://www.diba.cat/es/web/sala-de-premsa/-/la-taxa-d-activitat-emprenedora-continua-creixent-a-catalunya-i-se-situa-en-el-8-13->

(38) Departament d'Agricultura, Ramaderia, Pesca i Alimentació. (2018). Informe de la indústria, la distribució i el consum agroalimentaris a Catalunya. Generalitat de Catalunya.

http://agricultura.gencat.cat/web/.content/de_departament/de10_publicacions_dar/de10_b01_06_anuaris_sectorials_iaa/documents/fitxers-binaries/2018-Informe-IAA-def-17-12-2018.pdf

(39) Departament d'Empresa i Coneixement. (2016). Informe anual sobre la indústria a Catalunya 2016 - Anàlisi sectorial Alimentació i begudes. Generalitat de Catalunya.

http://empresa.gencat.cat/web/.content/19_-_industria/documents/arxius/informe_2016/01-Alimentacio.pdf

(40) Generalitat de Catalunya. (n.d.). Programas de formación e inserción.

<http://queestudiar.gencat.cat/es/estudis/pfi/>

(41) Generalitat de Catalunya. (2019). Inserció Laboral.

<http://queestudiar.gencat.cat/ca/estudis/fp/insercio-laboral/>

(42) Gutiérrez, I. (2019). Cop al model de Glovo: Inspecció considera falsos autònoms els seus repartidors a Espanya. Corporació Catalana de Mitjans Audiovisuals, S.A.

<https://www.ccma.cat/324/cop-al-model-de-glovo-inspeccio-considera-falsos-autonomos-els-seus-repartidors-a-espanya/noticia/2914248/>

(43) Ministerio de Agricultura Pesca y Alimentación. (2018). Informe Anual de Indicadores: Agricultura, Pesca, Alimentación y Medio Ambiente 2017.

https://www.mapa.gob.es/es/ministerio/servicios/analisis-y-prospectiva/informe_anual_agric_pesca_ali_mm_17finalweb221120182_tcm30-495934.pdf

(44) Michelin Guide. (n.d.). Guía MICHELIN España.

<https://guide.michelin.com/es/es/catalunya/restaurantes>

(45) RuralCat. (n.d.). Informació sobre cursos de formació agrària a distància que ofereix el Servei de Formació del DARP.

<https://ruralcat.gencat.cat/web/guest/formacio/cursos-a-distancia-per-internet>

